

SAMHÄLLSUTVECKLINGSKONTORET
Strategisk samhällsutveckling
Marie Broberg
Jonas Hallberg
Jenni Brink Bylund

Översikts- och hållbarhetsplan Täby 2050 – Övergripande inriktning

Inledning

Täby kommun har påbörjat arbetet med en ny översiktsplan för Täby, med sikte på år 2050. Beslut om att påbörja arbetet fattades av kommunfullmäktige i samband med aktualitetsprövningen av översiktsplanen *Det nya Täby 2010-2030* (KF 2018-06-18). I beslutsunderlaget anges också att kommunens kommande översiktsplan och hållbarhetsarbete ska bidra till att nå de av FN:s medlemsländer antagna 17 Globala mål för en hållbar utveckling (Agenda 2030).

Ny översiktsplan för Täby kommun 2050

Översiktsplanen ska vägleda den framtida mark- och vattenanvändningen i den efterföljande planeringen och det fortsatta strategiska arbetet. Planen är ett viktigt styrdokument i kommunens arbete för en hållbar utveckling.

Översiktsplanen ska innehålla hållbarhetsmål för Täby kommun, med utgångspunkt i Agenda 2030 och FN:s 17 mål för hållbar utveckling och tas fram som en kombinerad hållbarhets- och översiktsplan.

Arbetet utförs av samhällsutvecklingskontoret på uppdrag av kommunstyrelsen och har följande tidplan och politiska beslutstillfällen:

• Övergripande inriktning	Q3	2019
• Samråd:	Q2	2020
• Utställning:	Q1	2021
• Antagande:	Q3/4	2021

Övergripande inriktning

Inledningsvis i arbetet formuleras en övergripande inriktning för Täbys långsiktiga utveckling, med förslag på fem fokusområden. Syftet med den övergripande inriktningen är att tidigt i processen förankra och få beslut om huvuddragen i översiktsplanens inriktning och de fem fokusområdena.

Den övergripande inriktningen ska ligga till grund för och vägleda det fortsatta arbetet med att ta fram ett samrådsförslag och innebär därmed inte ett slutgiltigt beslut om översiktsplanen.

De fem fokusområden som föreslås som utgångspunkt för det fortsatta arbetet med översiktsplanen och Täby 2050 är:

- Attraktivt och tryggt
- Framkomligt och sammanlänkat
- Halva Täby grönt
- Innovativt och näringslivsvänligt
- Robust och klimatsmart

Målstyrning och lokalt arbete för en hållbar utveckling och Agenda 2030

Kommunens arbete styrs mot visionen *Täby utvecklas med trygghet och frihet för en hållbar framtid* utifrån inriktningsmål som fastställs av kommunfullmäktige och som är gemensamma för alla nämnder. Alla nämnder ansvarar för att ta fram årliga mål i samband med verksamhetsplaneringen. Nämndmålen ska koppla och styra mot KF:s inriktningsmål och därmed kommunens vision. Uppföljning av nämndmålen rapporteras årligen till kommunfullmäktige.

För denna mandatperiod styrs kommunen genom följande inriktningsmål:

- Det är attraktivt och tryggt att leva och verka i Täby
- Täby är en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar kommun
- Verksamhet finansierad av Täby kommun håller hög kvalitet oavsett utförare

Ett av kommunens gemensamma utvecklingsområden för planeringsperioden 2020 är hållbar utveckling. För att lyckas med hållbar utveckling och implementering av Agenda 2030 behövs ett systematiskt och sammanhållet arbete med tydliga prioriteringar inom hela kommunorganisationen.

Framtagande av hållbarhetsmål med utgångspunkt i Agenda 2030

Hållbarhetsmål ska tas fram parallellt med framtagande av översiktsplanen. Målen kommer redovisas inom översiktsplanens fem fokusområden för såväl den långsiktiga mark- och vattenanvändningen som kommunens olika verksamheter. Genom att inkludera kommunens hållbarhetsmål i översiktsplanen skapas ökade förutsättningar för styrning och uppföljning av kommunens arbete för en hållbar utveckling.

Framtagande av hållbarhetsmålen kommer att ske i en gemensam och verksamhetsövergripande process. Politisk förankring sker i kommunstyrelsens utskott för

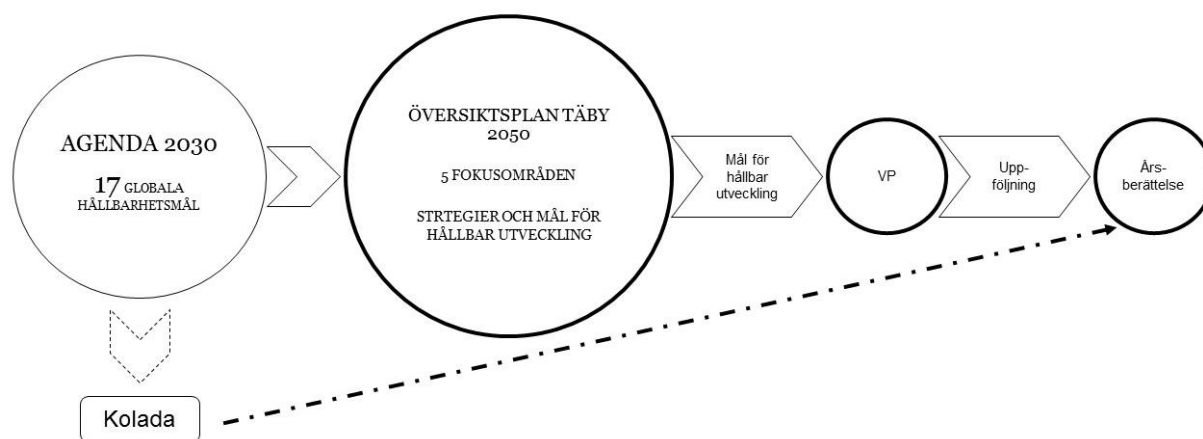
stadsbyggnad och fastighet varefter kommunstyrelsen fattar beslut om samråd och/eller utställning samt även av kommunfullmäktige i samband med att översiktsplanen antas.

När översiktsplanen är antagen ska den ersätta Miljöprogram 2016-2020 och Klimat- och energistrategin som styrdokument och vara kommunens hållbarhetsprogram. Då översiktsplanen har en övergripande vägledande funktion bör vid behov delmål och operativa handlingsprogram tas fram på nämnds- och tjänstemannanivå som knyter an till beslutade mål.

I bilaga 1 *Mål och delmål inom Agenda 2030 som utgångspunkt för Täby* redovisas en bild med exempel på mål och delmål inom Agenda 2030 som kan vara relevanta för Täby, samt hur de förhåller sig till översiktsplanens fem fokusområden. Målen och delmålen som presenteras i bilagan ska fungera som en utgångspunkt för diskussionen kring nya hållbarhetsmål.

Implementering, styrning och uppföljning

Implementering, styrning och uppföljning av hållbarhetsmål ska ske genom kommunens målstyrningsprocess och tillämpas i verksamhetsplaneringen (se bild nedan). Arbetet med att implementera Agenda 2030 och hållbarhetsmål i kommunens verksamheter kommer även att ske genom andra projekt, rutiner och verktyg. Ett exempel är ett verktyg för hållbar stadsutveckling som arbetas fram inom samhällsutvecklingskontoret och som ska säkerställa att hållbarhetsfrågor integreras i stadsutvecklingsprojekt genom projektmodellen.

Bilden visar målstyrningen från Agenda 2030 och översiktsplanen till verksamhetsplaneringen (VP). Uppföljning av målen sker i Stratsys, och rapporteras i årsberättelser. I Kolada (Kommun och regionsdata, tidigare landstingsdata) finns nationella nyckeltal för uppföljning av kommunernas arbete med Agenda 2030.

Fem fokusområden för Täby 2050

De fem fokusområdena utvecklar och bygger vidare på det som idag kännetecknar Täby och som behöver säkerställas även i framtiden, det vill säga en attraktiv och trygg plats att bo och verka i, med hög livskvalitet och goda livschanser för dagens och framtidens invånare och verksamma samtidigt som hänsyn tas till miljö och klimat.

Attraktivt och tryggt

Täby ska vara en attraktiv kommun att bo i, där vardagslivet kan fungera i levande och varierade bostads- och stadsmiljöer, med arbete i kommunen och samhällsservice som håller hög kvalitet. Täby ska erbjuda en säker, trygg och hälsosam livsmiljö för alla, oavsett bakgrund, kön, ålder, ekonomiska förutsättningar och behov. Utvecklingen ska ske med människan i centrum och ta fasta på de befintliga kvaliteter och värden som finns idag och som kännetecknar Täby.

- Invånare i Täby ska ges möjligheter till ett hälsosamt, aktivt och fungerande vardagsliv. God tillgång till grönska, parker och natur, rörelse och motion, kultur och andra fritidsaktiviteter ska tillgodoses och beaktas tidigt i all planering. Halva Täby ska bevaras grönt så att framtida möjlighet till rekreation i naturen säkras. Tillgängligheten till grönområden ska öka genom utveckling av infrastrukturen för gång-, cykel- och kollektivtrafik och stationer och hållplatser nära grönområdenas entréer. Gröna stråk ska länka samman nya och befintliga områden. Barn och ungdomar ska säkert och tryggt kunna ta sig fram. Förskolor, skolor och idrottsanläggningar lokaliseras i anslutning till kollektivtrafik, gång- och cykelnätet samt park- och grönområden.
- Arkitektur ska ses som ett medel för att uppnå trygga och attraktiva bostads- och stadsmiljöer, offentliga rum och mötesplatser. Genom att sätta människan i centrum, verka för värdeskapande stadsbyggnad och arkitektonisk kvalitet ska den byggda miljön bidra till höga vistelsevärden för alla Täbybor.
- All planering och utveckling ska utgå från platsens förutsättningar i form av befintliga värden. Utvecklingen ska bygga vidare på kvaliteter och kunskap om tidigare markanvändning i form av kulturmiljöavtryck, identitet och historia.
- Stadsutveckling ska i huvudsak koncentreras till den regionala stadskärnan Täby centrum-Arninge, som ska utvecklas till en nod för arbete, handel, resor och andra funktioner av regional karaktär. Stadsutvecklingen ska bidra till en levande och innehållsrik stadsmiljö, ett brett utbud av service, samhällsfunktioner, bostäder och arbetsplatser för befintliga och nya Täbybor och för boende och verksamma i nordostsektorn och andra delar av regionen.

- Bebyggelseutveckling ska ske i lokala kommundelscentrum för att förstärka lokalsamhällena, öka resandeunderlaget för kollektivtrafiken och möjliggöra levande centrumområden med ett utökat innehåll så att vardagslivet underlättas. Utvecklingen ska ske varsamt genom en för området lämplig utveckling av bostäder, arbetsplatser och samhällsfunktioner som ökar serviceunderlaget för exempelvis butiker och restauranger.
- Kommunens villaområden ska särskilt värnas. Vid mindre förändringar i övriga bebyggda områden ska stor hänsyn tas till områdenas specifika identiteter, karaktärer, kulturhistoriska värden och avtryck i olika utbyggnadsperioder.
- Bostäder ska planeras i en variation av bostadsstorlekar, boendeformer och upplåtelseformer för hushåll och personer med olika behov och förutsättningar. Bostäder för äldre med olika behov ska värnas. En stor del av bostadsutvecklingen ska ske i närhet till Roslagsbanan och samordnas med planering av transportsystemet, samhällsfunktioner och arbetsplatser. Den bebyggda miljön ska uppföras så att goda och hälsosamma livsmiljöer skapas.

Framkomligt och sammanlänkat

Täby ska erbjuda möjligheten till tillförlitliga och effektiva resor med olika transportslag. Transportsystemet ska bidra till en mer sammanlänkad kommun genom utvecklad väg- och kollektivtrafik samt ett utbyggt gång- och cykelvägnät. Framkomligheten behöver öka genom åtgärder utifrån platsens förutsättningar, som genererar en effektiv användning av vägnätet.

- Täby ska verka för kapacitetsstarka transportsystem i kommunikationsstråken Stockholm city – Odenplan – Täby – Vallentuna – Arlanda, västerut till Kista-Sollentuna-Häggvik och Solna. Båtpendling från Täby till Stockholm ska utvecklas. Näringslivets behov ska beaktas vid planering och utveckling av regional transportinfrastruktur.
- Det ska vara lätt och kännas säkert att ta sig fram inom kommunen, mellan bostad, arbete, skola och fritidsaktiviteter i ett trafiksystem som knyter samman kommunens olika områden. Det befintliga biltrafik-, gång- och cykelvägnätet behöver utvecklas för att knyta olika kommundelar till varandra. Samband mellan olika områden ska stärkas genom att minska barriärverkan från Roslagsbanan, E18 och andra större vägar, exempelvis genom fler passager över eller under dessa.
- I regionala stadskärnan Täby centrum-Arninge, där utrymmet är begränsat och det finns goda kollektivtrafikförbindelser, behöver framkomligheten öka för de transportslag som ger framkomlighet för många på liten yta. Tillräckliga ytor behöver skapas för gång-, cykel- och kollektivtrafik, samtidigt som fordonstrafikens

framkomlighet inte minskar. Näringslivets fordonstransporter i den täta och blandade stadsmiljön ska fungera.

- Vid Roslagsbanans stationer och vid kollektivtrafiknoder ska bytesmöjligheter, inklusive infartsparkeringar, mellan olika transportslag, utvecklas samordnat med bebyggelseutveckling för bostäder och verksamheter i nya mobilitets- och transportlösningar.
- Bilen kommer fortsatt att ha en viktig roll, inte minst för områden där bebyggelsen är mer spridd och gles och där kollektivtrafiken inte är tillräckligt effektiv idag. Nya mobilitetslösningar som kan lösa transportbehovet i dessa områden ska ges möjlighet att utvecklas.
- Transportsystemet ska utformas för att vara flexibelt och kunna anpassas till nya resvanor, fordon och teknik. Lösningar för infrastruktur och mobilitet ska inte enbart utformas för ett behov som finns idag, utan också i framtiden kunna anpassas och förändras när behovet kan komma att ändras.

Halva Täby grönt

Täbys natur - grönområden, våtmarker, kust, sjöar och vattendrag – är en betydande kvalitet som bidrar till kommunens attraktivitet. Naturen bildar en grön infrastruktur, som genom funktionella samband ska säkerställa förutsättningarna för viktiga ekosystemtjänster, såsom exempelvis biologisk mångfald, matproduktion, vattenrening och reglering samt närhet till naturupplevelser och vattenkontakt för Täbys invånare.

- Täbys gröna infrastruktur och dess rekreativa värden ska bevaras, tillgängliggöras och utvecklas för att säkerställa människors hälsa och välbefinnande.
- Bebyggelseutveckling ska i huvudsak ske på redan ianspråktagen mark i den regionala stadskärnan och i kommundelscentrum, med syfte att bevara grönstrukturen och halva Täby grönt och förhindra att svaga samband ges sämre förutsättningar. Befintliga svaga samband till följd av bebyggelsemiljöer och infrastrukturplaneringar behöver åtgärdas.
- Grönområden, våtmarker, kust, sjöar och vattendrag i den gröna infrastrukturen ska skyddas, förvaltas och utvecklas för att säkerställa god vattenstatus i sjöar, vattendrag och i havsområdet, biologisk mångfald, hälsa och välbefinnande samt kunna hantera ett förändrat klimat med bland annat ökade temperaturer och regn- och dagvattenmängder.
- Odlings- och skogslandskapets värdekärnor (markområden med störst förutsättningar för att hysa en hög artrikedom) ska skyddas, bevaras och utvecklas för ökad biologisk

mångfald. Funktionella samband mellan odlingslandskapets värdekärnor ska stärkas och utvecklas. Artrika ängs- och betesmarker ska hävdas och skogsvården ska bedrivas med utgångspunkt i skogens rekreativa värden samt dess natur- och kulturvärden.

- Kulturmiljöer och åkermark ska skyddas, bevaras och förvaltas och ses som en resurs i samband planering för bebyggelse och annan utveckling samt som resurs för lokal matproduktion. När utveckling av landskapet planeras ska påverkan på landskapsbild och platsens förutsättningar i form av befintliga värden, roll i landskapet och kunskap om tidigare markanvändning vara utgångspunkt.
- I urbana miljöer i regionala stadskärnan och kommundelscentrum ska grönytor som har många funktioner (fler än en ekosystemtjänst) sparas, tillskapas eller restaureras för att hjälpa till att hantera framtida ökade bullernivåer, minskad luftkvalitet, översvämningar och värmeböljor samt för att upprätthålla den biologiska mångfalden.

Innovativt och näringslivsvänligt

Täby kommun ska ha ett av landets bästa företagsklimat som attraherar nya företag och där befintliga kan växa. Ett växande och diversifierat näringsliv bidrar till att stärka kommunens boendekvaliteter, samtidigt som befolkningens kompetens och utbildningsnivå matchar näringslivets inriktning.

- Täby centrum-Arninge ska utvecklas som motorn för utvecklingen av näringslivet genom stärkta lägesförutsättningar i form av robust och kapacitetsstark kollektivtrafik för arbetsresor till och från Täby centrum-Arninge. En målsättning är också att ett arbetstillfälle ska skapas för varje ny bostad som uppförs.
- Kommunen ska verka för ett ökat samarbete med högre utbildning och forskning, med en tydlig koppling till såväl skola som näringsliv. I samband med utveckling av Tibble-Åvaområdet ska en fysisk och digital mötesplats för nya samverkansformer och ett innovationskluster etableras.
- Möjliga företagsetableringar ska beaktas vid alla exploateringar och behoven utredas tidigt i planprocessen.
- Befintliga verksamhetsområden ska värnas och möjligheter skapas för utveckling mot en ökad yteffektivitet, så att ett varierat utbud av näringar ges möjlighet att långsiktigt verka i kommunen.

Robust och klimatsmart

Täby ska utvecklas på ett miljövänligt, ekonomiskt hållbart och klimatneutralt sätt så att energianvändningen minimeras och utsläpp av växthusgaser är nära noll. Förnybara energikällor, nya tekniska lösningar och en resurseffektiv markanvändning, teknisk infrastruktur och transportinfrastruktur ska prioriteras för att begränsa Täbys miljö- och klimatpåverkan.

- Kapacitetsstarka system för produktion och distribution av el, värme, fiber och vatten samt avfallshantering behöver utvecklas i robusta resurseffektiva system, med förnybara energikällor som begränsar miljö- och klimatpåverkan och som bidrar till ökat återbruk, materialåtervinning och som minskar antalet transporter.
- Viktiga samhällsfunktioner i den tekniska infrastrukturen, transportsystemet och bebyggelsen ska klara klimatförändringarnas effekter och säkras och skyddas genom klimatanpassningsåtgärder för ett robust samhälle.
- För invånare ska det vara enkelt och ekonomiskt att leva klimatsmart och resurssnålt, i hemmet och i samhället. Hållbar mobilitet ska vara utgångspunkten i planeringen av samhället, bostäder och arbetsplatser, med innovativa lösningar som gör det enkelt att resa klimatsmart. Det ska vara möjligt att arbeta nära hemmet. Digital infrastruktur ska samordnas med övrig planering i tidiga skeden.
- Stads- och bebyggelseutveckling bör ske så att befintliga och planerade system för teknisk försörjning, kollektivtrafik och samhällsservice kan utnyttjas effektivt. Ny bebyggelse ska koncentreras till utvecklingen av den regionala stadskärnan Täby centrum-Arninge och i kommundelscentrum. Då kan större sammanhängande grönområden bevaras.
- Byggnader och anläggningar ska planeras och byggas med ekonomiskt hållbara och effektiva energisystem och med materialval med lågt klimatavtryck där så är lämpligt. Återanvändning av material och byggnader ska eftersträvas och utredas innan exempelvis rivning och ske där det är ekonomiskt motiverat.

Bilagor

Bilaga 1: *Mål och delmål inom Agenda 2030 som utgångspunkt för Täby*

Bilaga 2: *Övergripande utvecklingskarta*